

Geopolitică și narcoterorism

Lect. univ. dr. Ovidiu Horia Maican
Catedra de Drept, ASE, București

One of the most interesting features of the drug production, trafficking, and consumption is the connection between drugs, geostrategical aspects, terrorism, organized crime, and the inefficiency of the national public authorities and institutions.

The most interesting examples are Afghanistan and Myanmar (Burma). These two countries, the most important producers of illegal opium, were, and in a certain way, still are rogue states for the international community. The forbiddance of the production has determined an increase in the rentability of the illegal commerce, which has caused in fact the sanctions and the embargoes in the first place. These measures have actually supported the "boom" of the illegal drugs economy.

Key words: geopolitics, drug trafficking, terrorism

Afganistanul și Myanmar au cunoscut o considerabilă majorare a producțiilor de opiacee, corespunzătoare re deschiderii statelor respective circuitului comerțului mondial și economiei de piață.

În același timp, în ambele țări, regimurile aflate la putere au tolerat dezvoltarea economiei drogurilor (ne referim aici la regimul taliban din Afganistan și la junta militară din Myanmar), impunând chiar taxe sau obținând venituri substanțiale de pe urma acestor activități. Comunitatea internațională, prin impunerea izolării economice și diplomatice, pe lângă faptul că a transformat aceste țări în state paria, nu a reușit să rezolve problemele pe care dorea să le rezolve. Deși nu s-a dovedit existența unei legături cauzale directe și absolute între izolarea diplomatică a Afganistanului și Myanmar și mărirea producției lor de droguri ilicite, putem spune că sancțiunile impuse mai degrabă au încurajat recurgerea la economia drogurilor de către populații și state din ce în ce mai izolate. Politica internațională de izolare a Myanmar și Afganistanului nu a avut un efect pozitiv asupra conflictelor

interne, a cadrului democratic, al respectării drepturilor omului sau al producției de droguri.ⁱ

Și în Afganistan și în Birmania economia opiului are o netă dimensiune politică, chiar geopolitică. Condițiile politice au avut ascendent asupra celor economice. Piața opiului este o problemă geopolitică, implicând mai mult factori politici decât economici. Aceasta se traduce în practică prin raportul de forțe pe plan teritorial și etnic între diferiții actorii (comandanții locali afgani, juntele birmane și rebeliunile armate).ⁱⁱ

Pe de altă parte, se poate spune că deși drogul a fost nervul războiului, poate deveni scopul său. În Myanmar deciziile politice majore au contribuit în mod net la creșterea producției de opiu. În Afganistan, preponderența economică și strategică a opiului, precum și importanța sa ca instrument de negociere și de presiune, au determinat adoptarea unor anumite decizii politice de către diverșii actori ai scenei politice, cum ar fi statele, organizațiile internaționale, sau chiar narcotraficantii. Putem spune că atât pen-

tru junta birmană, cât și pentru regimul taliban din Afganistan, drogurile au reprezentat o dilemă, deoarece imperativele politicii interne erau incompatibile cu cele ale politicii externe.ⁱⁱⁱ

Armatele etnice și narcotrafanții din Myanmar sau țărani producători de opiu din Afganistan, trebuiau să aleagă între o autoritate internă și o recunoaștere externă parțială cu valoare relativă pe scena geopolitică internă. Se poate observa că deciziile politice au trasat ritmul dezvoltării producției de opiu. Toate cele înfățișate până acum îndreptățesc afirmația că există o relație simbiotică între droguri și terorism, structurată în jurul a patru piloni:

- *economic*, drogurile finanțează terorismul, iar teroriștii protejează operațiunile traficantilor; logistic, traficantii și teroriștii utilizând aceleași mijloace și tactici;

- *istoric*, după Războiul Rece, teroriștii, nemaifiind finanțați de state, au fost nevoiți să recurgă la traficul de droguri;

- *farmacologic*, unii teroriști gândind în mod corect că pot slăbi inamicul inundându-l cu droguri provocând dependență accentuată

- *axiologic*, culturile și consumul de droguri erodând până la distrugere toate elementele necesare pentru funcționarea democrației, lucru pe care teroriștii l-au înțeles prea repede.

Potrivit serviciilor americane anti-drog și antiteroriste, precum și potrivit Departamentului de Stat, narcoterorismul a devenit o activitate transnațională, desfășurată de diverse grupări, situate pe mai multe continente. Putem menționa aici America Latină (FARC, ELN și AUC din Columbia, Sendero Luminoso din Peru), Asia Centrală și fosta URSS (Al Qaida și Mișcarea Islamică din Uzbekistan), Asia

de Sud (Grupurile militante din Kashmir, LTTE din Sri Lanka, fostul Ceylon), Asia de Sud-Est (UWSA, Grupul Abu Sayyaf din Filipine), Orientul Mijlociu (Hezbollah, Jihadul Islamic) și Europa (PKK, PIRA, ETA și grupările musulmane din Kosovo și Bosnia-Herțegovina).^{iv}

Termenul de narcoterorism a fost folosit pentru prima dată de către fostul președinte peruan Fernando Belaunde Terry în 1983, pentru a descrie atacurile întreprinse împotriva poliției anti-drog peruviene de către gherilele marxiste Sendero Luminoso, fiind preluat și de fostul președinte american Ronald Reagan în 1986. Același termen a fost menționat pentru prima dată de autorii români într-o carte apărută în 1991 la Editura Humanitas. Potrivit DEA (Drug Enforcement Agency) narcoterorismul se referă la „acte teroriste întreprinse de către grupuri care sunt implicate direct sau indirect în cultivarea, producerea, transportul și distribuția drogurilor ilicite”.^v

Conform acestei definiții, grupurile narcoteroriste sunt acele grupuri care folosesc comerțul cu droguri pentru a-și finanța activitățile teroriste. În aceeași ordine de idei, DEA consideră că se poate vorbi despre narcoterorism și atunci când există legături strânse și scopuri comune între organizațiile traficantilor de droguri și organizațiile teroriste. Cu toate acestea, nu putem considera că aceste definiții sunt total corecte. Această afirmație poate fi demonstrată prin faptul că, deși organizațiile traficantilor de droguri și organizațiile teroriste împărtășesc deseori aceleași obiective pe termen scurt, obiectivele pe termen lung pot fi uneori diferite.

În realitate, există legături foarte strânse între droguri, terorism și operațiunile sub acoperire încă de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Iar folo-

sirea banilor obținuți din droguri pentru finanțarea unor operațiuni discrete a fost mai mult apanajul țărilor din tabăra câștigătoare a Războiului Rece. Printre cele mai cunoscute cazuri în acest sens se numără utilizarea fondurilor obținute din traficul cu cocaină pentru a finanța activitățile rebelilor Contras, ce luptau împotriva regimului sandinist din Nicaragua. Mai recent s-a dovedit existența unor strânse legături între droguri și terorism în zone ca Irlanda de Nord, Cecenia, Columbia, Uzbekistan și Kosovo. Concluzia ce se trage de aici este foarte simplă, adică mai puțini bani din droguri înseamnă mai puțini bani pentru grupările teroriste.

Pe lângă faptul că atât pe teritoriul afgan, cât și pe cel birman, exista o tradiție a cultivării opiului (mai pronunțată în spațiul birman), motorul declanșării producției de masă a fost în ambele cazuri unul extern. Ne referim aici în ordine cronologică la invazia gomindanistă din 1949 și la cea sovietică din 1979 (am putea spune din direcții ideologice diferite, sau din taberele opuse implicate în Războiul Rece).

Trebuie făcută, totuși, deosebirea între calitatea de ocupant a Armatei Roșii și căutarea unui refugiu pe teritoriul birman de către forțele armate gomindaniste. Legat de această deosebire vine și faptul că armatele gomindaniste erau concomitent cultivate și consumatoare de droguri, pe când forțele sovietice erau numai consumatoare. Ulterior, cultivarea a fost impulsionată de serviciile secrete străine, în special CIA.

O altă deosebire constă în ceea ce privește amestecul puterii politice.

În Afganistan, din punct de vedere oficial, producția și consumul de droguri erau condamnate, pe când în Myanmar, aceste activități s-au desfășurat până de curând sub controlul juntei militare ce

guvernează țara de circa 40 de ani. Mai mult decât atât, diferă și regimurile din aceste două țări. Afganistanul a cunoscut o semi-dictatură comunistă (semănând mai mult cu un regim autoritar), care a încercat să impună sistemul partidului unic de tip sovietic, dar fără a reuși să ajungă la o dictatură comunistă clasică, pe când Myanmar este condusă de peste 40 de ani (din 1962) de către junte militare, care au interzis activitatea partidelor politice. În compensație, opoziția afgană a fost mult mai divizată, iar factorul religios a jucat roluri opuse. Islamismul i-a îndemnat pe afgani la luptă și rezistență armată, pe când budismul himayana (religia dominantă în Myanmar) a dus la pasivitate și resemnare în fața regimului militar. Iar din punctul de vedere al istoriei politico-instituționale, Myanmar a fost colonie britanică (cucerită în urma a trei războaie, 1824-1826, 1852-1853 și 1885-1887), cunoscând timp de trei ani și ocupația japoneză, pe când Afganistanul nu a cunoscut experiența colonială. Afganii au fost conduși de proprii regi până în 1973, situație inexistentă pentru birmani din secolul 19.

Afganistanul și Myanmar nu pot fi separate de marile zone producătoare de droguri în care se află, adică Semiluna de Aur (Afganistan, Pakistan și Iran) și Triunghiul de Aur (Myanmar, Laos și Thailanda). Semiluna de Aur și Triunghiul de Aur reprezintă principalele zone de producere ilicită a opiului, pe când Columbia este principalul producător de cocaină. Atât Semiluna, cât și Triunghiul de Aur nu pot fi separate de istoria comerțului cu droguri în Asia.^{vi} Probabil că germenii acestui comerț pot fi considerați Drumul Mătăsii și comerțul matitim chinez, care în secolul 1 î.Hr. atinsese coastele Africii.

Mai mult ca sigur că planta de mac are origini europene fiind răspândită pe

continentul asiatic de negustorii arabi. Aceiași negustori au răspândit planta în India în secolul 7 d.Hr, iar în China un secol mai târziu.

Afganistanul și Myanmar sunt cei mai mari producători mondiali de opiu și heroină. La nivelul anului 2003, Afganistanul a avut o producție de 3.600 tone de opiu (suprafața cultivată fiind de 80.000 de ha), Myanmar a recoltat 810 tone (de pe 62.000 de ha), fiind urmată de Laos, cu 120 de tone (având 12.000 de ha).

Motivele dezvoltării în asemenea proporții a unei economii ilegale în aceste state sunt multiple și complexe. Dintre acestea un rol primordial îl joacă contextul (cadrul) politico-teritorial-strategic și, legat de acestea, conflictele armate. Semiluna de Aur și Triunghiul de Aur sunt caracterizate prin suprapunerea unor dimensiuni fizico-geografice, economice, culturale, sociale, politice și lingvistice multiple și diverse. Un prim aspect comun al Asiei de Sud-Vest (zonă în care este situată Semiluna de Aur) și al Asiei de Sud-Est (unde se află Triunghiul de Aur) este antagonismul existent între zonele joase, de câmpie (locuite de etniile majoritare și dens populate) și cele înalte, de obicei muntoase (slab populate și locuite de minoritățile etnice).

Un alt aspect este caracterul artificial al frontierelor naționale trasate între aceste state și existența unor state non-naționale, cu un caracter eterogen. Aceste două spații geografice pot fi considerate laboratoare ale geopoliticii și geostrategiei în Asia, mai ales din cauza faptului că sunt spații ale rivalităților istorico-politice.

Un alt aspect comun pentru Afganistan și Myanmar este faptul că producerea drogurilor a căpătat o amploare fără precedent după cel de-al Doilea Război Mondial, concomitent cu procesul de

globalizare economică și cu războaiele civile din aceste țări.

Alt aspect este faptul că producerea și traficul de droguri în aceste zone sunt efecte colaterale (secundare) ale Războiului Rece, fiind impulsionate de rivalitățile politico-ideologice și amestecul serviciilor secrete (în primul rând CIA). Serviciile secrete, în primul rând cele americane și franceze, au stimulat producția și comerțul de droguri.

În sfârșit, veniturile obținute din droguri sunt folosite pentru finanțarea activităților teroriste și ale mișcărilor secesioniste.

Semiluna de Aur are o tradiție mult mai îndelungată în domeniu decât Triunghiul de Aur. Cu toate acestea, a devenit o zonă principală de producție a opiului abia în anii '50, pe când Triunghiul de Aur a căpătat acest statut în anii '70 (în cadrul său primul loc fiind deținut de Myanmar). Semiluna de Aur și-a redobândit primul loc la începutul anilor '90 (datorită Afganistanului). Semiluna de Aur poate fi definită ca acea zonă geografică situată la întretăierea între Asia Centrală, de Sud și de Vest. Cu toate că în această zonă consumul de droguri avea o tradiție îndelungată, abia în 1853 Iranul a început exportul de opiu spre Europa, datorită întreruperii legăturilor cu sursele de aprovizionare din India, în urma celor două războaie sino-britanice ale opiului (1839-1842, concomitent cu primul război anglo-afgan și 1857-1862, când au participat și francezii alături de britanici, datorită începutului expansiunii coloniale în Indochina Franceză). Producția iraniană de opiu a crescut până la 1350 de tone în 1936, reprezentând 15 % din veniturile obținute din activitatea de comerț exterior. La mijlocul anilor 50 populația iraniană număra 2 milioane de opiomani. În 1955, la presiunile SUA, guvernul iranian

a interzis producția și consumul de droguri. Ca efect al acestei măsuri, a apărut piața neagră, care nemaiputând să se aprovizioneze decât în mică măsură din producția proprie, a determinat creșterea producției de droguri în Afganistan, Pakistan și Turcia. Interdicția a durat până în 1969, când șahul a pretins ca și celelalte trei state să aplice aceeași măsură. Regimul islamic venit la putere în Iran în 1979 a impus o prohibiție totală și mult mai dură. Aceeași prohibiție a fost instaurată și de guvernul afgan în 1958, dar fără nici un rezultat practic. Drept rezultat, în anii 70 producția afgană de opiu varia de la 100 la 300 de tone anual, iar numărul opiomaniilor se cifra la circa 100.000.^{vii}

În Pakistan, ultima recoltă legală din 1979 a fost de 800 de tone, iar în anii următori interdicția absolută instaurată de regimul islamic al generalului Zia-ul-Haq a dus la mari restrângeri ale producției pakistaneze. Cu toate acestea, cererea de pe piața pakistaneză a fost satisfăcută mai ales din producția afgană, care s-a mărit de la 300 de tone în 1982 la 575 în anul următor. Chiar și în aceste condiții, numărul heroinomaniilor pakistanezi s-a majorat de la 5.000 în 1978 la 100.000 în 1983, ajungând la peste 1.000.000 în 1988.

În acest context, Afganistanul deținea încă din 1991 primul loc în lume la producția de opiu cu 1782 de tone, cantitate ce a crescut la un maxim de 4.500 de tone în 1999 și la 3.400 de tone în 2002. Creșterea astronomică a producției de opiu a fost unul din motivele principale pentru care SUA a întrerupt orice ajutor spre Afganistan. Spre deosebire de conflictul vietnamez, unde implicarea CIA în producerea drogurilor a fost directă, în cazul conflictului afgan, producția și traficul de droguri au fost tolerate de CIA. Deși majoritatea fondurilor și armamen-

tului erau furnizate de SUA și Arabia Saudită, serviciile secrete pakistaneze (ISI) se ocupau de distribuirea propriuzisă a acestora rezistenței afgane. Veniturile obținute din droguri au jucat un rol minor. Principalul beneficiar al acestor sume de bani se pare că a fost (și poate mai este) Gulbuddin Hekmatyar, actualul aliat al talibanilor și al Al-Qaeda. Transportul drogurilor se realiza cu camioanele armatei pakistaneze, ceea ce însemna și venituri suplimentare pentru generalii pakistanezi implicați.

Țăranii afgani au început să cultive opiu la ordinele mujahedinilor, ca un fel de taxă. Astfel s-a ajuns ca zona de graniță afgano-pakistaneză să devină principalul producător de heroină și să furnizeze circa 60 % din cererea de heroină de pe piața SUA. Pe parcursul a 10 ani DEA (Drug Enforcement Agency) și alți oficiali americani din Islamabad au refuzat să investigheze orice acuzații formulate împotriva aliaților afgani, deoarece politica americană împotriva traficului de droguri de pe teritoriul afgan era subordonată scopului principal, mult mai important, și anume războiul împotriva influenței sovietice în zonă. Acest fapt a fost confirmat în 1995 de către Charles Cogan, coordonatorul acțiunilor CIA în Afganistan în acea perioadă. Primele victime ale acestui context au fost chiar soldații sovietici, care au început să se obișnuiască din ce în ce mai mult cu consumul de droguri, vânzându-și uneori în acest scop armele și echipamentul. Bineînțeles că au dus cu ei acest obicei și după întoarcerea acasă. Drept efect și societatea sovietică a început să se confrunte cu acest flagel în ultimii trei ani de existență a imperiului sovietic. Tot în această perioadă a demarat (probabil tot cu ajutor american și pakistanez) cultivarea și consumul de droguri în republicile sovietice central-asiatice.

Banii obținuți din droguri au fost utilizați pentru finanțarea la începutul anilor 90 a Armatei Musulmane Bosniace și a Armatei de Eliberare din Kosovo (Kosovo Liberation Army-KLA sau UCK).

Toate cele înfățișate până acum îndreptătesc formularea anumitor concluzii referitoare la situația Afganistanului între 1918-1992, având legături și cu situația existentă în prezent. Evenimentele petrecute pe teritoriul afgan nu pot fi tratate separat, fiind de fapt consecința evenimentelor din țările vecine și ale jocurilor strategice pe plan mondial și regional.

De la începutul secolului 19, Afganistan a intrat în marele joc de interese (Great Game) între imperiul britanic și cel țarist, situație care a durat până în 1918. Acest joc a dus la 3 războaie anglo-afgane (1839-1842, 1878-1880 și 1919). Ulterior acestui an, acest echilibru a continuat, cu o înclinare ceva mai mare spre talgerul bolșevic al balanței, situație care s-a prelungit până în 1947. Independența Indiei, urmată de prăbușirea imperiului colonial britanic a stricat acest echilibru care a asigurat supraviețuirea Afganistanului timp de 200 de ani. Locul Marii Britanii ar fi putut fi luat de India. Ceea ce a făcut imposibilă această înlocuire a fost destrămarea Indiei britanice, urmată de rivalitatea indiano-pakistaneză. Singura putere care putea înlocui Marea Britanie pentru asigurarea echilibrului regional era SUA. Cu toate insistențele cercurilor conducătoare afgane în acest sens, americanii au declinat oferta, datorită miopiei strategice sau din alte motive. Date fiind aceste condiții, căderea Afganistanului în sfera de influență sovietică era de neevitat.

Apropierea relațiilor indiano-sovietice și trecutul relațiilor cu Iranul și Pakistanul, au făcut ca în momentul invaziei de către Armata Roșie, statul afgan să

fie înconjurat fie de state ostile, fie de state care nu ar fi sărit în ajutor în caz de pericol. Singura excepție în acest sens ar fi putut fi considerată Pakistanul (într-o anumită proporție). Aceasta deoarece regimul islamic condus de Zia-ul-Haq, instaurat în 1977 începuse un proces de normalizare a relațiilor afgano-pakistaneze. Atunci când americanii au sistat orice livrări de arme către India și Pakistan datorită războiului din 1965, China a devenit principalul furnizor de arme al Pakistanului, iar relațiile strânse cu China au devenit una dintre liniile directoare ale politicii externe pakistaneze. După primul test nuclear indian din 1974, Bhutto a dat adevăratul start al programului nuclear propriu, cu ajutor chinez. În momentul de față nu se știe dacă Statele Unite au deținut informații despre colaborarea nucleară sino-pakistaneză, sau chiar dacă au știut, deocamdată este o problemă strict secretă. Atât colaborarea, cât și programul au cunoscut un nou avânt după instaurarea regimului militar-islamic. În 1982, diplomații chinezi au refuzat să dea un răspuns clar cu privire la colaborarea nucleară cu Pakistanul. Cu toate acestea, în anul următor analiștii Departamentului de Stat au ajuns la concluzia că marea putere est-asiatică acorda asistență în domeniul producției de materiale fisionabile și al design-ului armelor.^{viii}

În 1989 administrația Bush și-a exprimat îngrijorarea referitoare la „rapoartele cu privire la acordarea de asistență chineză programului de înarmare nucleară al Pakistanului”, situație negată din nou de diplomații chinezi. Trei ani mai târziu, administrația americană a exercitat presiuni asupra Chinei pentru a adopta unele măsuri de siguranță în operațiunea de vânzare a unui reactor nuclear către Pakistan.

Inviaza sovietică a Afganistanului a pus capăt celei de-a treia faze (etape) a Războiului Rece, o etapă de destindere, începută cu 10 ani mai devreme. A patra și ultima fază a Războiului Rece (sau al doilea Război Rece) a fost caracterizată printr-o accelerare a cursei înarmărilor și o sporire a tensiunii politice internaționale, procese stopate odată cu venirea la putere a lui Gorbaciov.

Mutarea (acțiunea) afgană pe tabla de șah a geopoliticii mondiale a fost determinată de două presupuneri total eronate ale conducerii sovietice, aceea că operațiile militare vor dura numai câteva săptămâni, precum și cea a absenței oricărei reacții americane. Fostul președinte american Jimmy Carter a declarat că acest eveniment l-a determinat să înțeleagă adevărata natură a URSS. Reacția americană a mai fost motivată și de faptul că în 1979 SUA pierduse doi aliați importanți, Iranul și Nicaragua. Implicarea americană pe teatrul afgan încă din 1979 reprezenta de fapt răspunsul la sprijinul acordat de sovietici nord-vietnamezilor.

În continuare, abia în perioada 1984-1986 administrația Reagan s-a implicat în mod decisiv în conflictul afgan de partea mujahedinilor. Pot fi luate în considerare trei motive care au determinat această schimbare de optică a americanilor. Primul a fost acela că fără un ajutor masiv extern rezistența afgană ar fi fost înfrântă. Al doilea motiv era că întărirea poziției mujahedinilor ar fi condus la slăbirea URSS atât pe plan intern, cât și extern. Pe plan intern ar fi dus la diminuarea prestigiului PCUS și al Armatei Roșii, precum și la amplificarea nemulțumirilor și creșterea sentimentelor islamiste în republicile sovietice central-asiatice. Pe plan extern ar fi demonstrat că Uniunea Sovietică nu este în realitate o putere militară de prim rang din punct de vedere

convențional și ar fi atras diminuarea influenței sovietice în cadrul ONU, în Lumea a Treia și în rândurile țărilor nealiniate. Al treilea motiv a fost reprezentat de atragerea simpatiei țărilor islamice. Până la invadarea Afganistanului de către sovietici valul de ură al extremiștilor islamici împotriva civilizației europeanocreștine era îndreptat în exclusivitate împotriva SUA și a țărilor membre NATO. Ulterior acestui moment, o serie de state și cercuri de influență islamice au început să colaboreze strâns cu americanii, aceștia folosind factorul islamic pentru a submina URSS din interior și din exterior.^{ix}

Procesul de distribuire propriu-zisă a ajutoarelor a reprezentat prilejul cu care CIA a comis unele greșeli tactice, dintre care unele au dus la apariția și extinderea activității unor facțiuni afgane antioccidentale, aliate cu militanții arabi. Comiterea acestor erori nu poate fi imputată însă în totalitate CIA. Principala vină în acest sens aparține Pakistanului și în special ISI. Toate ajutoarele americane (bani, armament, etc) erau filtrate de către serviciul secret pakistanez ISI, care deținea efectiv controlul pe teritoriul afgan. Acesta decidea care dintre grupările afgane să beneficieze în mod prioritar de armament și instruire, proces caracterizat de favorizarea grupărilor islamiste și propakistaneze. Exemplificator în acest sens este impunerea forțată și nejustificată a grupării lui Hekmatyar ca principala forță a rezistenței, cu toate că eficacitatea ei combativă lăsa mult de dorit, iar opiniile anti - americane și antioccidentale ale liderului ei erau cunoscute de pakistanezi.

Conform unor relatări, Hekmatyar a fost agent pakistanez încă de la sfârșitul anilor 60. Alți l-au suspectat că ar fi agent sovietic, deoarece forțele sale au ucis mai mulți mujahedini decât sovietici. El a situat scopul revoluției islamice înaintea

luptei împotriva URSS și a guvernului pro-comunist de la Kabul. Rolul predominant pe care l-a dobândit și deținut (și poate încă îl deține) multă vreme reprezintă o situație gravă, mai ales pentru faptul că exista o alternativă. Ne referim aici la liderul tadjik Ahmed Șah Massoud, un musulman (sufit) moderat și un excelent comandant militar. Calitățile sale militare sunt scoase în evidență de faptul că a respins 9 ofensive sovietice îndreptate împotriva sa, dintre care a 5-a și a 6-a au fost considerate cele mai grele bătălii ale conflictului afgan. A fost singurul lider al rezistenței care a reușit să treacă de la gherila statică (utilizată de toți ceilalți comandanți afgani) la gherila mobilă, creând în acest scop o forță militară de gherilă mobilă și modernă. Din păcate el nu a primit de la americani ajutorul pe care-l merita, mai ales datorită faptului că imaginea sa era distorsionată în ochii americanilor de către pakistanezi, datorită pakistanezilor, care nu-l agreau din cauza vederilor sale moderate și a caracterului său independent (contrastând cu atitudinea servilă a lui Hekmatyar față de pakistanezi). Din această cauză, Massoud a căutat și a găsit ajutor la iranieni, israelieni și francezi. Astfel, liderul tadjik, cu toate că era cel mai bun general, iar vederile sale politice erau cele mai apropiate de interesele americanilor, nu a beneficiat de susținerea acestora. În 1992, un articol din Wall Street Journal îl considera pe Massoud drept „afganul care a câștigat Războiul Rece”.

În acest context, guvernul american și CIA au comis o *primă eroare*, aceea de nu face presiuni asupra oficialităților pakistaneze pentru a distribui ajutorul american (estimat la circa 3.000.000.000 de dolari în anii '80) într-o direcție care să oglindească interesele SUA. Cum acest lucru nu s-a petrecut niciodată, pakista-

nezii au continuat finanțarea disproporționată a majorității grupărilor islamiste și a grupărilor afgane cu vederi anti-occidentale, grupări care i-au antrenat și pe militanții islamiști care în zilele noastre au răspândit jihadul și terorismul în întreaga lume. În limbajul serviciilor secrete o astfel de operațiune (situație) poartă denumirea de „blowback” (lovitură inversă sau întoarsă).^x

A *doua eroare* a americanilor a fost aceea de a nu supraveghea îndeajuns de atent acțiunile saudiților (mai ale diferitelor fundații și organizații private). Aceștia pe lângă furnizarea de fonduri exportau și ideile extremiste wahhabite. Finanțarea era în special atribuția oficialităților saudite, pe când propaganda wahhabită era susținută în primul rând de diferite organizații neguvernamentale saudite. Din nefericire, cea mai mare parte a fondurilor mergea și în acest caz spre Hekmatyar și alte grupări radicale. Osama Bin Laden, a cărui colaborare cu liderul paștun se pare că a început spre sfârșitul conflictului afgan, a beneficiat de fonduri în principal din surse private și ale propriei familii. Din această cauză se poate spune că americanii aveau nevoie de el, însă el nu avea nevoie de americani. Această realitate nu a fost percepută de agențiile de specialitate americane, care ar fi trebuit să-l supravegheze mai îndeaproape pe Ben Laden încă din vremea conflictului afgan. Datorită independenței sale financiare, teroristul saudit își permitea să adopte o atitudine de sfidare la adresa americanilor și să-și urmărească propriile scopuri.

Aceasta a conferit un nou avânt procesului de globalizare a jihadului, demarat în Afganistan (unde au venit musulmani din întreaga lume). Organizația (rețeaua) lui Ben Laden este în același timp o creație și un efect al globalizării.

Caracterul său globalist și cosmopolit este dovedit de faptul că a acționat în peste 20 de țări. Această trăsătură este amplificată de prezența în rândurile sale a unor oameni cu înaltă calificare economică și tehnică, care au înțeles mecanismele de funcționare ale democrațiilor și ale economiei de piață și încearcă să le submineze cu propriile mijloace și exploatând slăbiciunile acestora (așa cum au dovedit din păcate și evenimentele din Spania de acum un an). Se poate spune că într-o anumită măsură (din punctul de vedere al organizării) rețeaua Al-Qaeda funcționează ca o societate pe acțiuni, situație similară celei din anii 20, când bandele mafioate americane au început să se organizeze asemenea corporațiilor comerciale.

A *treia eroare* americană este aceea a finanțării defectuoase a rezistenței afgane și după retragerea sovietică din 1989. Nici în această perioadă nu s-a urmărit atent destinația reală a fondurilor, iar pakistanezii au continuat să acorde sprijin grupărilor radicale. Situația a fost ușurată de faptul că atenția americanilor și a lumii întregi era îndreptată spre zona Golfului Persic. În această perioadă a început antrenarea sistematică a luptătorilor islamisti și redistribuirea fondurilor în vederea exportării jihadului în diverse zone ale globului.

A *patra eroare* a Statelor Unite a fost folosirea sentimentelor pan-islamiste în primul rând în republicile sovietice central-asiatice dar și în alte zone în vederea subminării URSS și a aliaților săi. Aceste sentimente au scăpat apoi de sub control.

În sfârșit, a *cincea și ultima eroare* a SUA este reprezentată de faptul că nu au întreprins nici un demers pentru a diminua sau stopa producția și traficul de droguri din zonă, situație care a condus în prezent la transformarea zonei în primul producător mondial de opiu. Veniturile

obținute din opiu au fost și sunt folosite pentru finanțarea diverselor acțiuni și grupări teroriste.

După sistarea ajutoarelor și căderea guvernului pro-comunist, SUA s-au retras complet din viața politică afgană, situație care a dus la modelarea scenei publice afgane în funcție de interesele pakistaneze, ceea ce a condus la evenimentele din zilele noastre.

Un alt aspect care poate duce la agravarea situației este dorința Statelor Unite și a altor țări occidentale de a impune cu orice preț propriul sistem de valori, chiar dacă este un sistem de valori democratic.

În prezent sau în final, rezolvarea situației din Afganistan nu depinde numai de înfrângerea talibanilor și a rețelei Al-Qaeda, de relațiile și raporturile de forțe dintre puterile mondiale și regionale (SUA, Rusia, China Pakistan, India, Iran și fostele republici sovietice central-asiatice), de eventuala construcție a unor conducte petroliere pe teritoriul său, care să lege republicile central-asiatice de Oceanul Indian (ceea ce ar duce indirect la diminuarea influenței Rusiei în zonă), precum și de începerea exploatării marilor sale rezerve de petrol, gaze naturale și uraniu..

În Afganistan, producția ilegală de opiu, împreună cu ajutorul extern, reprezintă principalele surse ale venitului național. Opiumul alimentează războaiele între liderii locali și le finanțează armatele personale, permițându-le să sfideze guvernul central. Comerțul cu opiu este considerat de către marea majoritate a observatorilor ca fiind cea mai mare amenințare pentru pacea, prosperitatea și stabilitatea politică a țării.

Pentagonul a făcut unele declarații potrivit cărora pregătește un plan care să rezolve problema drogurilor în Afganis-

tan. Este greu de crezut că un astfel de plan poate funcționa, deoarece producția de opiu nu este o problemă militară. O soluție militară la o problemă de dezvoltare structurală poate fi mai degrabă contraproductivă. În consecință, autoritățile americane, după o analiză mai atentă a situației, au decis de curând trimiterea pe teritoriul afgan de echipe ale DEA. O abordare militară ar însemna concentrarea asupra efectelor și nu asupra cauzelor fenomenului. Separarea economiei opiuului și a terorismului de contextul general poate rezulta într-un eșec strategic și tactic. Soluția ideală în domeniul producției de opiu ar fi stimularea (favorizarea) unei dezvoltări economice și politice integrate, lăsând pe ultimul plan soluția militară. Din păcate, nici SUA și nici statele membre ale NATO și UE nu acordă atenția cuvenită acestei probleme. Franța a trimis în Afganistan numai 565 de soldați din totalul de 280.000 de militari ai forțelor sale armate, iar Germania 1909 din 375.000 de soldați. Cei 6.500 soldați componanți ai ISAF acoperă în primul rând zona Kabul-ului, reprezentând 0,5 % din teritoriul afgan și 10 % din populația afgană. Datorită obligațiilor sale globale, Armata de Uscat a SUA este în criză de efective. Date fiind ultimele evoluții ale situației de pe teatrul irakian, este posibilă o reducere a efectivelor militare. În acest context, o prezență militară internațională susținută (cu o participare majoră a Statelor Unite), recente progresele în domeniul democrației și procesului de reconstrucție sunt puse în pericol. Criza de personal (efective) a Armatei SUA este cea mai gravă de la războiul din Vietnam. Durata stagiilor pe teatrele de operațiuni a crescut, Pentagonul fiind nevoit să ceară soldaților să rămână la posturi chiar și după expirarea duratelor prevăzute în contractele de angajare. Au fost mobili-

zați în număr mare militari rezerviști și membri ai Gărzii Naționale.

Angajamentul (gradul de implicare) american și cel internațional în procesul de reconstrucție din Afganistan au fost inadecvate din start. Ca dovadă, numărul membrilor forțelor de menținere a păcii este de 18,6 la 1,000 de locuitori în Bosnia, 20 la 1,000 în Kosovo și de 0,3 la 1,000 de locuitori în Afganistan.

Pe lângă aceasta, nici efortul financiar nu este îndestulător. Legat de latura financiară, nu a fost concepută și pusă în aplicare o strategie coerentă prin care să se ofere țăranilor afgani surse alternative de câștigare a existenței. Ca o dovadă în acest sens, producția afgană de opiu a crescut în mod constant de la 2.700 de tone în 1998 la 4.600 în 1999. După decretul religios (fatwa) a mollahului Omar din iulie 2000, producția a scăzut la 185 de tone în 2001, dintre care numai 35 de tone în zonele controlate de talibani, iar restul de 150 pe teritoriul controlat de Frontul Unit (Alianța Nordului). Această eradicare este similară celei chineze din anii 50. Ulterior căderii regimului taliban în decembrie 2001, Afganistanul și-a recâștigat poziția de lider, cu o producție de 3.400 de tone în 2002. Ca rezultat al acestei stări de lucruri alarmante, în august 2004 Consiliul Afgan al Ulemalelor a emis o nouă fatwa similară celei din 2000. Cu toate acestea, se estimează că în 2004 Afganistanul se va evidenția prin cea mai mare producție de opiu din istoria sa, cifra între 5.400 și 7.200 de tone. Concomitent, suprafața cultivată cu opiu din Semiluna de Aur s-a redus de la 90.000 de ha în 1999 la 74.000 în 2002.

Probabil că Afganistanul este parte a unui nou Great Game, care acum se joacă în jurul bogățiilor energetice ale Caucazului și Asiei Centrale.

Expresia Triunghiul de Aur a fost folosită pentru prima dată într-o conferință de presă din 12 iulie 1971 de către subsecretarul de Stat american Marshall Green. Din punct de vedere istoric, principalii producători de opiu din zonă sunt triburile Hmong, Wa, Lahu, Lisu, Yao și Akha (din familia de triburi tibeto-birmană), care trăiesc în statul Shan, situat în nord-estul Myanmar-ului. Lor li s-au alăturat chinezii musulmani din provincia chineză Yunnan (situată în sudul Chinei, la granița cu Birmania). Aceștia erau denumiți Hui de către chinezi, Panthay de către birmani și Haw de către thailandezi. Revoltele anti-chineze din 1856 și din deceniul 1870-1880 au determinat represalii și masacre ordonate de guvernul imperial chinez. Represaliile și masacrele au avut ca urmare emigrarea chinezilor musulmani în Myanmar, în provincia vietnameză Tonkin și în Laos. Și triburile Hmong se revoltaseră împotriva Chinei în 1853.^{xi}

Comerțul cu opiu ce a început să se dezvolte în Asia de Sud-Est din secolul 19 folosea rutele și rețelele comerțului cu ceai existente încă din secolul 14. Tot în secolul 14, negustorii venețieni au început să includă opiu în comerțul lor cu Asia de Est și de Sud. Au fost urmați de portughezi și olandezi în secolul 16, precum și de britanici din secolul 17. Comerțul britanic cu opiu se desfășura prin intermediul Companiei Indiilor de Est (fondată în 1600), care exporta în China producția indiană. Cultivarea macului pentru opiu a demarat pe subcontinentul indian odată cu instaurarea dominației mogulilor în secolul 16.

Concomitent, Asia de Sud-Est britanică și franceză a fost inundată de contrabanda cu opiu produs în provincia Yunnan din sudul Chinei. Cu toate acestea, administrațiile coloniale britanică și franceză au tolerat mica producție locală.

Din această cauză, marea producție de droguri a Asiei de Sud-Est a întârziat cu câteva decenii. Abia în anii 20 și 30 putem vorbi de o primă majorare a producției de opiu în această zonă. Britanicii, care vindeau în Myanmar opiul produs în India, au ignorat problemele și nu au intervenit în viața comunităților (minorităților) Shan și Wa, situate în nord-estul Birmaniei.

Panorama regională s-a modificat esențial începând cu 1949, data instaurării regimului comunist în China. Drept rezultat, rămășițele trupelor gomindaniste s-au refugiat în Birmania. Ulterior, producția și comerțul cu opiu în China de sud au încetat complet.

Războiul Rece este cel care a dat cel de-al doilea (și cel mai mare) impuls (după cel dat de cele 2 războaie ale opiuului din secolul 19, 1839-1842 și 1857-1860) dezvoltării Triunghiului de Aur.

Implicarea CIA de partea Kuomintangului, precum și politica autorităților coloniale franceze au fost principalii factori (dacă nu și singurii) care au condus la mărirea producției de opiu în Asia de Sud-Est.

Amenințările venite din partea Republicii Populare Chineze, cele două războaie indochineze, ca și prezența unei importante comunități chineze în spațiul sud-est asiatic (consumatoare de droguri) au determinat expansiunea producției de opiu, Bangkok și Saigon (actualul Ho Și Min) devenind principalele centre ale unui foarte profitabil comerț (cu sprijinul, mai mult sau mai puțin discret al forțelor armate și serviciilor secrete americane și franceze).

Cu toată generozitatea sprijinului CIA, Kuomintangul (KMT) trebuia să se finanțeze și pe cont propriu, iar opiul reprezenta cea mai accesibilă și profitabilă sursă. Mai mult decât atât, implicarea

Kuomintangului în comerțul cu opiu data din vremea celui de-al Doilea Război Mondial.

Concurența nu a întârziat să apară. Cu toate acestea, principalul rival, Khun Sa (Chang-Chi-Fu în chineză și Sinchai Charngtrakul în thailandeză), aparținând etniei Shan (etnie minoritară în Birmania, alături de etniile Kachin și Karen) a fost înfrânt de forțele gomindaniste în 1967. Aceasta nu l-a împiedicat să devină mai târziu, până în zilele noastre, conducătorul Triunghiului de Aur. După conflictul din 1967, Kuomintangul deținea 90 % din comerțul cu opiu din zonă, Khun Sa 7 %, iar KIA (Kachin Independence Army- Armata de Independență Kachin) 3 %.

Trebuie luat în considerare faptul că gherilele comuniste, împotriva cărora au luptat fără succes întâi francezii, iar apoi americanii, deși aveau baza principală pe teritoriul vietnamez, s-au extins și pe teritoriile birman, thailandez și laoțian.

Astfel, în 1942 a fost creat Partidul Comunist din Thailanda, care a început să primească arme din China și din Vietnamul de Nord începând cu 1960. Ulterior, acest partid a dispărut practic de pe scena politică spre sfârșitul anilor '70. În Myanmar- ul vecin, cele două partide comuniste, ca și KMT, au jucat un rol mult mai important în apariția și dezvoltarea Triunghiului de Aur. Încă din 1950, Partidul Comunist Birmanez din Nord (Communist Party of Burma-North, CPB-North sau Drapelul Alb, alcătuit în proporție de 90 % din membri ai etniei Wa) a inițiat instalarea unui guvern popular în statul kachin. Tot în această perioadă, forțele KMT (cifrate la 30.000 de oameni, karen, shan și chinezi din Myanmar) au încercat fără succes să recâștige pozițiile pierdute în China. Abia în 1966 China a demarat acțiuni concrete în

vederea creării de baze pentru CPB, care să-i permită apoi cucerirea puterii politice. În acest scop, CPB a stabilit o alianță cu traficantii de droguri din zona Kokang, care au acceptat pe teritoriul prezența unei forțe armate revoluționare, în schimbul protecției acordate. În 1967 a început și colaborarea între CPB și KIA. Colaborarea se extindea și în domeniul producției și comerțului cu droguri. O dată ce CPB și-a dezvoltat structurile militare, trupele chineze s-au retras, fiind înlocuite prin furnizarea de arme ușoare.

Astfel, a fost creată o zonă eliberată de circa 20.000 km². Toată această situație a fost facilitată și de faptul că din cei 1.000.000 de membri ai Etniei Wa, 400.000 sunt în Myanmar, iar 600.000 în China. Principalii factori care au contribuit la actuala stare de lucruri din Myanmar (inclusive din punctul de vedere al producerii și traficului de droguri) este guvernarea militară ce datează din 1962 și mozaicul etnic birman.

Minoritățile entice alcătuiesc circa 30-40 % dintr-o populație de aproape 50 de milioane, ocupând 55 % din teritoriul național, împărțit din punct de vedere administrative în 7 districte și 7 regiuni autonome (aparținând minorităților). Abia în timpul dominației coloniale britanice, teritoriul birman a fost pus sub o conducere unitară (până în 1937 fiind parte componentă a Indiei britanice). Până atunci, fărâmițarea politico-administrativă era excesivă. Ca exemplu, statul Shan era împărțit în 34 de regate independente. Grupurile minoritare cele mai importante sunt Mon, Karen, Kayah, Shan, Kachin, Chin și Rakhine. În timp ce populația majoritară locuiește în câmpiile și văile din partea centrală a țării, zonele de nord și est, deluroase și muntoase, sunt arealul populațiilor minoritare. Aceste din urmă zone au fost cele mai

distruse de războaiele civile ce au devastat țara, fiind și zonele cultivatoare de droguri.^{xiii}

Datorită haosului și conflictelor continue ce existau din ianuarie 1948 (data dobândirii independenței) s-a putut instaura în 1962 junta militară condusă de generalul Ne Win. Deși din punct de vedere teoretic, regimul militar permitea existența unui singur partid (Partidul Programului Socialist Birman), aceasta nu a dus la un regim totalitar clasic.

După invadarea Cambodgiei de către Vietnam în 1979, ajutorul chinez s-a redus substanțial, ca după 1989 să înceteze complet. Aceasta a determinat CPB să înlocuiască lupta revoluționară cu drogurile și banditismul.

Evenimentele din piața Tienanmen (1989) au izolat China pe plan internațional pentru câțiva ani, ceea ce a determinat reorientarea politicii externe a acesteia. Reorientarea a inclus printre cele mai importante aspecte sistarea oricăror ajutoare acordate mișcărilor subsersive și partidelor comuniste din Asia de Sud-Est. Din cauza izolării, China a fost nevoită să pună pe primul plan al relațiilor sale diplomatice legăturile cu țările din imediata sa vecinătate. Bineînțeles că aici nu putea fi vorba despre India și URSS. În acest context, Myanmar se contura ca fiind cea mai potrivită țintă pentru ameliorarea relațiilor externe chineze. Volumul schimburilor comerciale sino-birmane a crescut într-un ritm alert, ajungând la 3-4 miliarde de dolari în 1991. Birmania exporta orez, lemn, jad și minereuri, importând concomitent produse manufacturate. Datorită acestui context, Partidul Comunist Birman a fost sortit pieirii, locul său fiind preluat de către o mulțime de formațiuni armate adânc implicate în traficul de droguri, pe primul loc în acest sens distanțându-se UWSA (United Wa State

Army), care fusese până atunci brațul armat al Partidului Comunist Birman.

Thailanda, care reprezentase și ea începând cu anii '60 o țară implicată în traficul de droguri (în special în zona de Vest a țării, în jurul orașelor Mae Sai, Mae Sot și Ranong), a trecut la o schimbare radicală a atitudinii sale în această problemă. Noua politică (strategie) națională de combatere a drogurilor a demarat în 1984. Raidurile întreprinse de armată (în primul rând Armata a Treia și brigada Cobra) și de poliția de frontieră au dezorganizat aproape total rutele traficantilor de droguri.

Thailanda a reprezentat în această panoramă mai curând o țară consumatoare de droguri decât producătoare. Creșterea consumului a fost amplificată și de războiul din Vietnam. Se știe că în cursul acestui conflict, soldații americani consumau cantități destul de mari de droguri. Deficitul dintre cerere și ofertă pe piața thailandeză era suplinit de importul de opiu birman. Măsurile întreprinse de autoritățile thailandeze au condus până la începutul anilor 90 la o reducere drastică a consumului și traficului de droguri în această țară.

Cu toate acestea, deschiderea granițelor sino-indiene și sino-birmane la mijlocul anilor 80 a permis apariția altor rute ale traficului de droguri. Ne referim aici la rutele pornind din nord-estul Myanmar-ului, una având ca destinație finală sud-vestul Chinei (provincia Yunnan), iar mai departe sud-estul Chinei, Hong-Kong și Taiwan, iar cealaltă spre nord-estul Indiei, coasta vestică a acestei țări și Golful Persic.

Apariția acestor două noi rute a coincis din păcate cu măsura neinspirată a guvernului SUA de a sista total începând cu 1988 orice asistență acordată Myanmar-ului (inclusiv în domeniul

combaterii traficului de droguri). Această măsură, pe deplin justificată din cauza represaliilor sângeroase și a întemnițării opozanților regimului militar, putea avea unele excepții, cum ar fi fost problema drogurilor. La începutul anilor 90, armata lui Khun Sa (rebotezată Mong Tai Army-MTA și având un efectiv de 10.000 de membri) a întâmpinat serioase dificultăți, în principal din cauza ofensivei armatelor birmaneză și thailandeză și a rivalilor din UWSA. Ca rezultat, în 1996, Khun Sa s-a predat guvernului birman, ieșind total din scenă. O parte din membrii MTA au refuzat să capituleze, formând South Shan State Army (SSSA). Începând din 1997, 1998 producția și traficul de droguri din Myanmar au început din nou să crească, fiind dominate de UWSA. Autoritățile nu au luat măsuri ferme în acest sens, existând suspiciunea foarte răspândită că junta militară birmană obține venituri însemnate de pe urma acestor activități, fiind probabil și unul din motivele pentru care nu vrea să predea puterea unui guvern civil. Producția de opiu birmană s-a cifrat în 2003 la 810 tone, dintre care 92 % în statul Shan. Consumul de droguri a crescut în Thailanda, India, China și Australia. India și China, care fuseseră mai mult țări de tranzit, au devenit țări consumatoare. De exemplu, în provincia Yunnan, numărul capturilor de droguri s-a dublat între 1995 și 2002. În acest context, nu este foarte clară poziția Chinei și adevăratele ei intenții. Nu trebuie să uităm faptul că pe teritoriul birman China și-a instalat o bază navală (pe lângă dezvoltarea accentuată a relațiilor comerciale bilaterale), făcând același lucru și în Pakistan. Probabil nu este o coincidență, ținând cont și de faptul că Pakistanul a avut un rol important în amplificarea problemei drogurilor în Afganistan. Din punct de vedere geo-strategic, China a

căpătat ieșire și la Oceanul Indian, fiind deja o putere în zona pacifică.

Influența chineză crescândă în spațiul birman a stârnit îngrijorarea Indiei, care a încercat și ea să stabilească relații normale cu guvernul birman. Aceasta și din cauza faptului că unele grupări insurgente acționând în nord-estul indian își au baza în Myanmar.

Amplificarea consumului de droguri în țări ca Taiwan, India, Australia sau Thailanda nu ar fi decât în avantajul colosului chinez, această amplificare fiind probabil o parte a unui joc politic și geo-strategic care deocamdată ne scapă, situație similară celei din Afganistan. În sprijinul acestei afirmații vine și realitatea măririi producției și consumului de droguri în state precum Laos, Cambodgia și Vietnam, care s-a aflat și se află încă în sfera de influență chineză. Producția laotiană și cea cambodgiană sunt exportate mai ales în Thailanda. În ultimii trei ani, Thailanda, s-a confruntat pe lângă creșterea consumului de opiu și heroină și cu creșterea consumului de metamfetamină (substanțe denumite pe plan local Yaa Baa, adică medicamentul nebuniei). Chiar și Myanmar se confruntă cu o populație consumatoare de droguri cifrată la circa 150.000-200.000 de persoane. Tot etnia Wa este considerată ca fiind cea mai implicată în cultivarea drogurilor. UWSA are de întâmpinat opoziția atât a armatei birmane, cât și a SSSA. Aceste lupte au produs unele ciocniri de graniță în 2001 și 2002 între armatele thailandeză și birmană. Mai mult decât atât, autoritățile birmane acuză Thailanda că sprijină SSSA. Se pare însă că comerțul cu droguri în Myanmar se află în cea mai mare parte tot în mâinile minorității chineze. Mai mult decât atât, în China, India, Myanmar, Thailanda, Hong-Kong și Taiwan s-a înregistrat și o creștere alarmantă a cazuri-

lor de SIDA, aspect corelat în mod automat cu consumul de droguri.

Cu toate aceste dificultăți, guvernul birman a declarat un embargo asupra cultivării macului, care va intra în vigoare din punct de vedere teoretic de la jumătatea anului viitor.

În **concluzie**, pot fi evidențiate unele legături între droguri, terorism și conflicte :

- Producerea, traficul și consumul de droguri apar și se răspândesc în zone instabile, dominate de conflicte. Ca exemplu, Afganistanul, Myanmar și Laosul însumează împreună 75 % din producția mondială de opiu;

- Economia drogurilor cauzează conflicte și contribuie la perpetuarea lor;

- Drogurile subminează eforturile de dezvoltare, stabilirea unui sistem democratic și instaurarea unui sistem legislativ bazat pe supremația legii. În aceste state se poate vorbi despre o absență a sistemului democratic și un acces inegal la puterea politică. Riscul este mult mai mare atunci când puterea politică aparține unui singur grup etnic sau religios, ori când conducerea politică are un caracter represiv și este dispusă să recurgă la încălcarea drepturilor omului. Inegalitățile sociale sunt amplificate de caracterul inegal al accesului și utilizării resurselor. Aceasta este în strânsă legătură cu controlul deținut de un singur grup asupra resurselor naturale sau producției de droguri;

- Conflictele violente prezintă efecte negative similare asupra procesului de dezvoltare, ceea ce înseamnă că ani întregi de dezvoltare pot fi distruse într-un interval foarte scurt;

- Drogurile, terorismul și conflictele sunt într-o strânsă legătură cu interesele politice și geopolitice ale marilor puteri. Astfel, amplificarea producției și traficului

de droguri în Semiluna de Aur și Triunghiul de Aur se datorează în primul rând acțiunilor și erorilor de judecată ale marilor puteri (Marea Britanie, Franța, Rusia, SUA, China, etc). Drogurile au fost o parte componentă a conflictului ideologic din timpul Războiului Rece. După sfârșitul acestei confruntări, problema a fost scăpată de sub control mai ales de către SUA și Rusia (fosta URSS). Problema a căpătat alte dimensiuni odată cu atentatele de la 11 septembrie 2001, recrudescența activității Al-Qaida și războiul din Irak. Întrucât nu a fost clarificată legătura între Al-Qaida și regimul lui Saddam Hussein, Statele Unite își concentrează eforturile spre frontul irakian, neglijându-l pe cel afgan. Aceasta poate avea efecte pozitive pe termen scurt, dar sunt imprevizibile efectele pe termen mediu și lung. Una din motivele relativului dezinteres actual al americanilor pentru teatrul afgan este și faptul că majoritatea heroinei de pe piața americană este de origine sud-americană (56 %, venind din Columbia, Bolivia și Peru), mexicană (30 %), sud-vest asiatică (7 %) și sud-est asiatică (7 %). După cum se vede, SUA nu este interesată de Asia de Sud-Est din punctul de vedere al problematicii drogurilor. Producția din această zonă merge spre China, India, Australia și Japonia. Drogurile produse în spațiul afgan sunt consummate în Europa. Din această cauză, efortul spre normalizarea situației în Afganistan va trebui să cadă mai mult în sarcina statelor europene, atât din punctual de vedere al combaterii activităților teroriste, cât și al producției de opiu;

- Rezolvarea acestei probleme (legături) complexe între droguri, terorism și conflicte va trebui să rezulte din folosirea unui larg evantai de metode, diplomatice, economice, militare și de altă natură. În acest sens, vor trebui atrase în acest efort

cât mai multe state, organizații neguvernamentale și internaționale (în primul rând cele ale ONU).

Note:

i. Pierre-Arnaud Chouvy, *Geopolitique de la production et du trafic de drogues illicites en Asie*, Reviste de geographie et geopolitique, Herodote nr. 109, p. 163.

ii. Pierre-Arnaud Chouvy, *op. cit.* p. 180.

iii. Pierre-Arnaud Chouvy, *L'importance du facteur politique dans le developpement du Triangle d'Or et du Croisstant d'Or*, Cahiers d'etude sur la Mediteranee orientale et le monde turco-mediteranee, nr. 32, p. 83.

iv. Stephen Schwartz, *Wabbabism and Al-Qaeda in Bosnia-Herzegovina*, Terrorism Monitor, nr. 2/2004, p. 5-6.

v. Pierre-Arnaud Chouvy, *Narco-terrorism in Afghanistan*, Terrorism Monitor, nr. 10/2004, p. 29.

vi. Pierre-Arnaud Chouvy, *Le pavot d'opium et l'homme*, Annales de geographie, nr. 618, p. 190.

vii. Pierre-Arnaud Chouvy, *Encyclopedia of Modern Asia*, Chicago, 2002, p. 302-304.

viii. George Washington University, National Security Archive, September 11th Sourcebooks, vol II, VI, VII

ix. Idem

x. Ibidem

xi. Pierre-Arnaud Chouvy, *L'importance du facteur politique dans le developpement du Triangle d'Or et du Croisstant d'Or*, Cahiers d'etude sur la Mediteranee orientale et le monde turco-mediteranee, nr. 32, p. 72.

xii. Idem, pag. 75